एकाइ ३ · नागरिक चेतना, कर्तव्य र अधिकार: संविधान, संसद्, सरकार र न्यायपालिका

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ३०

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ३०

१ मुख्य शब्द [३]

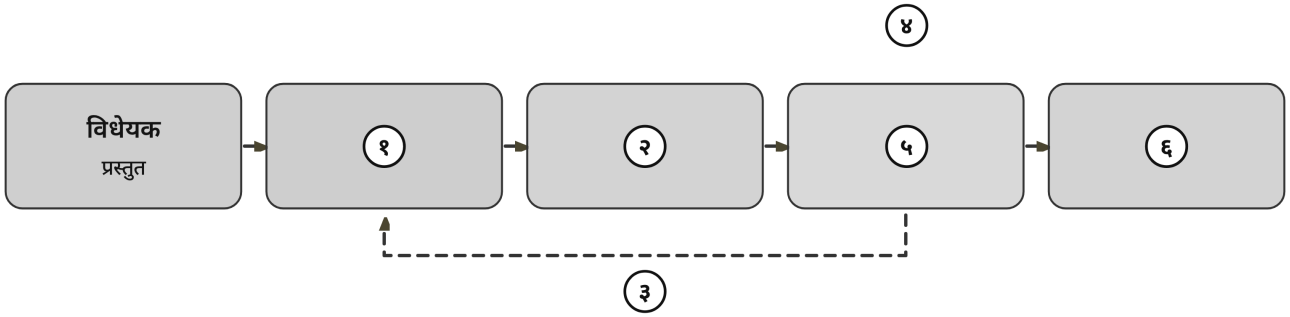
कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको ०.५ अङ्क छ।

अभिलेख अदालत **अर्थ विधेयक** **बन्दी प्रत्यक्षीकरण** **मूल कानुन** **विधेयक** **विश्वासको मत** **संविधान संशोधन** **स्थायी सदन**

देशका अरू सबै कानुन संविधानका आधारमा बन्ने भएकाले संविधानलाई देशको _____ भनिन्छ। संविधानका कुनै धारा थप्नु, हटाउनु वा फेर्नुलाई _____ भनिन्छ। कानुन बनाउन संसद्मा छलफलका लागि पेस गरिने कानुनको मस्यौदालाई _____ भनिन्छ। कहिल्यै विघटन नहुने भएकाले राष्ट्रिय सभालाई _____ भनिन्छ। गठबन्धनका आधारमा नियुक्त प्रधानमन्त्रीले ३० दिनभित्र प्रतिनिधि सभाबाट _____ लिनुपर्छ। फैसला लिखित रूपमा अभिलेख गरिने र अरू अदालतले तिनलाई आधार मान्ने भएकाले सर्वोच्च अदालतलाई _____ भनिन्छ।

२ चित्रको नामाङ्कन [३]

चित्रमा विधेयक ऐन बन्ने क्रम देखाइएको छ। १ देखि ६ सम्मका अङ्कले जनाएका ठाउँमा तलका चरणमध्ये मिल्ने चरण लेख्नुहोस्: ऐन (कानुन) बन्छ; अर्को सदनमा छलफल र पारित; १५ दिनभित्र प्रमाणीकरण; पहिलो सदनमा छलफल र पारित; पुनर्विचारका लागि एक पटक फिर्ता; राष्ट्रपतिसमक्ष प्रमाणीकरणका लागि। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

अर्थ विधेयक (कर, बजेट): प्रतिनिधि सभामा मात्र प्रस्तुत हुन्छ।
अरू विधेयक: जुनसुकै सदनमा प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

१. _____ **२.** _____

३. _____ **४.** _____

५. _____ **६.** _____

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-social/civic-awareness-duties-and-rights

३ ठिक कि बेठिक? [२]

वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. नेपालको संविधानमा ३५ भाग, ३०८ धारा र ९ अनुसूची छन्। ☐

ii. प्रतिनिधि सभाको कार्यकाल छ वर्षको हुन्छ। ☐

iii. अर्थ विधेयक राष्ट्रिय सभामा पनि पेस गर्न सकिन्छ। ☐

iv. प्रत्येक प्रदेशमा एउटा गरी नेपालमा सातओटा उच्च अदालत छन्। ☐

४ अति छोटो उत्तर [८]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. सङ्घीय सरकार कसको नेतृत्वमा गठन हुन्छ? [१]

ख. नेपालको कार्यकारिणी अधिकार कसमा निहित हुन्छ? [१]

ग. नेपालमा हाल लागु रहेको संविधान कहिले जारी भयो? [१]

घ. राष्ट्रिय सभामा जम्मा कति सदस्य हुन्छन्? [१]

ङ. सर्वोच्च अदालतमा प्रधान न्यायाधीशबाहेक बढीमा कति जना न्यायाधीश हुन्छन्? [१]

च. प्रतिनिधि सभामा ख दलसँग ९० र ग दलसँग ५० सिट छन्। यी दुई दल मिल्दा सरकार बनाउन चाहिने बहुमत पुग्छ कि पुग्दैन? [१]

छ. राम दाइलाई कारण नबताई धेरै दिनदेखि गैरकानुनी रूपमा थुनामा राखिएको छ। उनका आफन्तले अदालतसँग कुन आदेश माग्न सक्छन्? [१]

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-social/civic-awareness-duties-and-rights

ज. सीताको मुद्दामा जिल्ला अदालतले गरेको फैसलामा उनको चित्त बुझेन। अब उनी कुन अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्छिन्? **[१]**

५ छोटो उत्तर **[८]**

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. "संविधान देशको मूल कानुन हो।" यस भनाइलाई कुनै दुई आधारमा पुष्टि गर्नुहोस्। **[२]**

ख. प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभाबिच कुनै दुई फरक लेख्नुहोस्। **[२]**

ग. न्यायपालिकालाई स्वतन्त्र र निष्पक्ष राख्न गर्नुपर्ने कुनै दुई काम लेख्नुहोस्। **[२]**

घ. शिक्षासम्बन्धी एउटा विधेयक दुवै सदनबाट पारित भई राष्ट्रपतिसमक्ष पुग्यो। राष्ट्रपतिलाई यसमा पुनर्विचार चाहिने लाग्यो। अब के हुन्छ, लेख्नुहोस्। **[२]**

६ लामो उत्तर [४]

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

नेपालको सङ्घीय संसद्को गठन प्रक्रिया उल्लेख गर्नुहोस्।

७ सोच्नुहोस् [२]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

प्रतिनिधि सभाका सभामुख र उपसभामुख तथा राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष छनोट गर्दा किन फरक लिङ्गको हुनुपर्ने व्यवस्था गरिएको होला? आफ्ना विचार प्रस्तुत गर्नुहोस्।

८ क्रियाकलाप: नेपालका सात संविधान (अङ्क नदिइने)

नेपालमा वि.सं. २००४ देखि जारी भएका सात संविधान कुन वर्ष जारी भए र कसले जारी गरे वा कसरी बने, खोजी गरेर तालिका पूरा गर्नुहोस्।

संविधान	जारी भएको वर्ष (वि.सं.)	कसले जारी गरे वा कसरी बन्यो
नेपाल सरकार वैधानिक कानुन		
नेपालको अन्तरिम शासन विधान		
नेपाल अधिराज्यको संविधान (पहिलो)		
नेपालको संविधान (पञ्चायती व्यवस्था)		
नेपाल अधिराज्यको संविधान (दोस्रो)		
नेपालको अन्तरिम संविधान		
नेपालको संविधान (हालको)		